

ԱՅԺՄԵԱԿԱՆ ՆԻԹԵՐ

ԴԱՐՈՒՄ ԱՆԱՌԱԿՆԵՐԸ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԹԻ ԿԸ ԿԱԶՄԵՆ

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՔՀՆՅ. ՏԻԻԼԿԵՐԵԱՆ

Ամէն դարաշրջան ունեցեր է իր ԱՆԱՌԱԿՆԵՐԸ, բայց՝ ներկայ ժամանակաշրջանը կը թուի անգերազանցելի ըլլալ, թիւով եւ որակով՝ բոլոր իր նախորդներէն:

Միայն նորապաշտ երիտասարդութիւնը չէ, որ խոտորած է առաքինութեան ճանապարհէն, այլ՝ մարդկային բոլոր հասակները եւ ամէն ասպարէզի մարդիկ, չբացառելով մինչեւ անգամ ծերերը, որ կ'երեւան ամէն շրջանակի մարդոց մէջ երիտասարդական աւիւնով:

Կը հանդիպենք ու կը խօսինք անոնց հետ, որոնք՝ հեռու չեն մեզմէ եւ բազմութիւններու եռուզեռէն իրենց նողկալի հակումներով եւ հեշտավառ կիրքերով:

Ամէն մէկը՝ կ'ուզէ իր կեանքը ապրիլ, համաձայն իր նախասիրութեան, անկաշկանդ միտումներով եւ ցանկութիւններով:

Հասարակութեան մէջ, անսիրելի ու վանողական ներկայութիւններ են, բարոյական տկարութիւններով: Մեղքին ու ամօթին գիտակցութիւնը՝ տեղ չէ գրաւած իրենց մտածողութեան մէջ: Որքան ալ ժխտական ու հեզմական ըլլան իրենց շրջապատէն եկած հակազդեցութիւնները կը դիմազրաւուին արհամարհանքով:

Վ'ուզեմ ապրիլ իմ ուզած կեանքս, կը յայտարարէ անառակը յոխորտանքով: Վայելել աշխարհի բարիքները եւ հաճոքները լիութեան մէջ, ազատ, առանց ուրիշին հրահանգով: Պէտք է լիովին յագեցում տամ մարմնիս ցանկութիւններուն: Աստուած տուել է ամէն բարիք առաւ: Յիմարութիւն պիտի ըլլար ժխտել երկնային պարգեւները եւ հիւսնոյանալ անոնցմով:

Չէ՞ք կարծեր, որ անառակը իր հաշուած դատողութեամբ՝ աղետալի ու ինքնակործան սխալ կը գործէ իր շուայ մսխումներով:

Ի՞նչպէս մարդ Աստուծոյ լոյսէն հեռու՝ կրնայ շիտակ կեանք ապրիլ երկրի ցեխաջուրերուն մէջ սողալով:

Բոլոր անհաւատները, որ ժխտեր են Աստուծոյ հայրախնամ պաշտպանութիւնը եւ ապրեր են, առանց բարոյական յենարանի, առանց արժանապատուութեան, դարձեր են աւաղելի գոհերը ինքնախաբէութեան:

Երբ անառակը կը հաւատայ, թէ ամէն լիազորութիւն տրուած է իրեն անկաշկանդ ապրելու իր նախասիրութիւններէն խթանուած, բնութեան չի հակասեր իր ընթացքը:

Կը լսենք իր մեծաբերան յայտարարութիւնը,

«Ես պարտաւոր չեմ հաշիւ տալու, ինձմէ վեր, ոչ մէկ մարդու: Աստուած շնորհեր է ինձի պարգեւներ ու հաշուետուութիւն չի պահանջեր, որ ընդառաջեմ իր կամքին: Եթէ սխալիմ՝ ես պիտի տուժեմ, ոչ ուրիշը, եթէ առողջութիւնս վտանգեմ՝ ես պիտի տառապիմ, ոչ ուրիշը, եթէ հարստութիւնս մսխեմ՝ ես պիտի կրեմ ցաւը, ոչ ուրիշը: Այսպիսի արձակ ու համարձակ արտայայտութիւններ կը յատկանշեն, ոչ միայն անառակին արմատական տգիտութիւնը, այլեւ բժշկական առումով՝ իր մտային ու հոգեկան հիւսնոգազին վիճակը, որ անբուժելի է:

Անառակին ժառանգած հարստութիւնը՝ շարունակական մսխումներով՝ շատ շուտ կը շոգիանայ, երբ անոր սպառումին կ'ընկերակցին ժամանակաւոր բարեկամներ:

Անառակը, կորուսած է իր բարոյական հաւատարակչութիւնը եւ, միաժամանակ կը կորսնցնէ իր մարդկային ինքնութիւնը եւ ճակատագրական կը դառնայ իր դժբախտութիւնը:

Աշխարհի բոլոր անառակները քալած են ու կը քալեն այս ինքնակործան ճանապարհէն, դէպի իրենց անփառունակ վախճանը:

Աւետարանին Անառակ Որդին, երբ բարեհոգի հօրմէն առաւ իր ժառանգութեան բաժինը եւ օտարութեան մէջ, անառակներու հետ փճացուց կեանքը, իր պարտութիւնն էր:

Երբ՝ անդրադարձաւ իր սխալին, զղջաց ու վերադարձաւ հօրը տունը, իր յաղթութիւնն էր:

Քրիստոսի ժամանակակից անառակները, ապրել է ու տառապել է ետք, զգաստացան ու շահեցան Աստուծոյ հայրախնամ սէրը եւ ներողամտութիւնը, որովհետեւ անոնց մէջ հաւատքին ճրագը առկայ չէր մնար:

Բայց մերօրեայ անառակները, անաստուածութիւնը իտէպլ ըրած են ու կը պաշտեն աստանային դրամանիշը եւ սիրային ու սեռային հեշտալի կեանքը: Կը հեզմեն հաւատքը, կը ծափեն մեղքը եւ մերկութիւնը, կը սնանին ոճիրներով ու գողութիւններով:

Անոնցմէ շատերը պէտք է խոնաւ ու խաւարակու բանտախուցերու մէջ զոցուին ու տանջուին եւ ոչ թէ մարդկային բազմութիւններու մէջ հպարտօրէն շրջապային: ***

Երեքտասնամեակ առաջ, Իսթլուս Անճելլարի, Ս. Սարգիս Եկեղեցոյ Լա Վըրն փողոցին վրայ ձերբակալուեցաւ սարսափազդու մարդասպան մը, որ երկար ժամանակ, ոստիկանութեան կողմէ կը փնտրուէր Միացեալ Նահանգներուն համատարած տարածքին:

Քսանէ աւելի երիտասարդութիւններու կեանքը խոշտանգած էր զանազան քաղաքներու մէջ, անագորոյն սպանութիւններով:

Դատավարութեան օրը, դատարանին նստարանները գրաւուած էին հետաքրքիրներու հոծ բազմութեամբ եւ համանոյն խճողումով, ուրիշներ կը չամենային դուրսը, սպասելով դատավարութեան ելքին, որ տեսնեն ոճրագործը:

Ներկայ էի սրահին մէջ եւ մօտէն տեսայ մարդասպանը, որ զեղադէմ, պարթեւ հասակով, երիտասարդ մըն էր, ոտքերը եւ ձեռքերը շղթայուած:

Կը սպասէինք դատաւորին ժամանումին, որ կ'ուշանար երկար ժամանակի յապաղումով, որ գրեթէ ժամ մը տեւեց:

Յոտնկայ յարգանքէ վերջ, հարցաքննութիւնը սկսաւ դատաւորին հետագայ հարցումով, ոճրագործին ուղղուած,

«Ի՞նչ է անունդ: -Անունս չեմ գիտեր, առաջին անգամ ձեզմէ կը լսեմ այդ հարցումը, պատասխանեց պաղարին եւ կտրուկ:

«Մոռոքիդ անունները տուր: -Ես հայր ու մայր չեմ տեսած, անծնող մեծցած եմ: Կ'ըսեն թէ երկունքն ալ արկածով մահացած են:

«Ի՞նչ է գործդ, ո՞ւր աշխատած ես, ո՞ր քաղաքներուն մէջ:

«Պարոն Դատաւոր, ես մարդու քով չեմ գործած: Իմ արհեստս մարդասպանութիւնն է»

Մարդասպանին այս անսովոր ու անօրինակ յայտարարութիւնը՝ ժխտեց սրահին մթնոլորտը հագագային պայթուցիկ բացականչութեամբ:

Բոպէ մը լուռութիւն տիրեց, մինչեւ որ սրահը վերստացաւ իր բնական հանդարտութիւնը:

Դատաւորը բարեհամբոյց դէմքով անձնաւորութիւն մը, վերսկսաւ իր հարցաքննութիւնը:

«Կը լիշե՞ս գոհերուդ թիւը: -Ոչ, չեմ հաշուած, պատասխանեց մարդասպանը, առանց դանդաղելու:

«Ե՞րբ կը գործես ոճիրները: -Մերթ գիշերային ու մերթ ցերեկային ժամերուն, ինչպէս պատեհութիւնը կը ներկայանայ:

Դատաւորը պահ մը մտածկոտ կանգ առաւ, հաւանաբար յաջորդ հարցումին վրայ մտածելով կը թուէր, թէ ինքն ալ շփոթութեան մատնուած էր եւ առաջին անգամ կը հանդիպէր մարդասպանի մը, որ չէր ստեր եւ կը քողազերծէր իր ոճրային արարքները, կարծես՝ հասարակ իրողութիւններ ըլլային:

Մարդասպանը՝ շատ անգամ գլուխը կը դարձնէր ունկնդիրներուն վրայ եւ կը տարածէր նայուածքը, մէկը տեսնելու նկատումով:

ԵՐԱԶԱՅԻՆ ԼԱԿԱԳՈՅՆԸ ԵՒ ԻՐԱԳՈՐԾԵԼԻ ԼԱԻԸ

Մարտնակուած էջ 6-էն

չել՝ որակական, ըսենք գերագանցապէս ռազմագիտական կռուանները որոնք սակարկութեան առարկայ չեն կրնար ըլլալ երբեք (օրինակ՝ Մեղրիի միջանցք, Լաչինի անցք): Կամ՝ սկզբունքային անփախելի իրողութիւններ (Հայոց Յեղասպանութիւնը): Կամ՝ բանակցային գործընթացի օրէնքներու հետեւողական չարգումը, մանաւանդ՝ մեր գլխաւոր պահանջներու որեւէ մէկէն միակողմանի հրաժարման մերժումը՝ առանց որ համապատասխան փոփոխում ըլլայ հակառակորդին կողմէ (ինչպէս որ, դժբախտաբար, մեր հողային պահանջներուն առնչութեամբ մօտիկ անցեալին տեղի ունեցաւ մեր բարձրագոյն ղեկավարութեան կողմէ):

Կրաւորական փախուստը կամ լուրեանց համաձայնութիւնը պէտք չէ շփոթել քաղաքական խորամանկութեան կամ իմաստութեան հետ: Պէտք չէ շփոթել, մանաւանդ, հայրենասիրութեան հետ՝ յատկապէս երբ այս բոլորին կը միանայ ամբոխավարութիւնը, այսինքն արուեստականօրէն թմբկահարուած կեղծ ու ձեւական «անշեղ» անգիշտողութիւնը որ շատ հեշտութեամբ կրնայ ինքնասպանութեան սեմին հասցնել մեր ազգը:

Որքան ալ կարգ մը ականջներու համար անհաճոյ հնչէ, կարելի չէ փախուստ տալ սառն իրականութեան:

ՎԱՅՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԸԱՍԱԳՈՒՄԱՐԸ

Մարտնակուած էջ 13-էն

շնորհակալութիւն կը յայտնենք այս համագումարի բոլոր մասնակցողներուն, հովանաւորներուն եւ քարտուղարներուն: Յատուկ շնորհակալութիւններ ՏԻԼ. Նելլի Թարտիքիէ-Հէնրոյի, Ֆրանսայի մէջ «Հայաստան Տարուայ» պաշտօնատարին, Ֆրանսայի եւ Հայաստանի նախա-

Քսանէն երեսունի միջեւ տարիք մը կը ցուցադրէր, առոյգ ու պարթեւահասակ, գլխուն ետեւ մագերը փնջախիտ վար կախուած:

Կը մտածէին, թէ այս գեղադէմ երիտասարդը, որ այնքան տպաւորիչ կ'երեւար արտաքուստ ի՞նչպէս կրնար անգութ մարդասպանութիւններու հեղինակը ըլլալ եւ խոնաւ ու մթին բանտախուցերու մէջ հիւծել իր կեանքը:

Շատ կարճ տեւեց հարցաքննութիւնը եւ դատը տարիներու երկար յետաձգումով մոռացութեան տրուեցաւ լիշողութիւններու մէջ, նաւ իր ինքնութիւնը:

Քսանի մը տարի առաջ, հեռուստատեսիլի վրայ տեսայ մահուան դատապարտուածներու շարքին իր կերպարը, համանոյն գրաւչութեամբ, ժամանակի մաշումէն գերծ մնացեր էր իր գարունամեայ երիտասարդութիւնը:

Ահաբեկչութիւնը, այս մեծ ու ազատ երկրին մէջ համատարած սպառնալիք ու սարսափ դարձած է ամենօրեայ ոճիրներով:

Դպրոցները եւ ուսումնարանները կը յորդին անառակներով եւ ոճրային արարքներով:

Ծնողները վախով ու վարանումով կը ճամբեն իրենց զաւակները դպրոց եւ մտատանջ ու անհամբեր կը սպասեն անոնց անվտանգ վերադարձին:

Թեանէն: Տարածաշրջանի մեր հարեւաններուն հետ փոխադարձ բազմակողմանի կապերու հաստատմամբ եւ ամրապնդումով է միայն որ կրնանք հնարաւորութիւն ունենալ գոյատեւելու որպէս անկախ պետականութիւն, որպէս իմաստուն ժողովուրդ: Այս կապերուն կարեւորագոյն օղակներէն մէկն է, նոյն ատեն, մեր հարեւաններու արդարամիտ, յառաջադէմ տարրերու հետ մեր սերտ գործակցութիւնը՝ միջպետական յարաբերութիւններու առնթեր:

Որքան արագ ըմբռնենք միջազգային քաղաքականութեան այս տարրական դրոյթը, այնքան աւելի արագ կարելի պիտի ըլլայ առողջ հունի մէջ տեղաւորել նորանկախ Հայաստանի պետական ձուլագող մեքենան: Մեր իրական կարելիութիւններէն անդին արձակուած ամբոխավարական պողոտայները իրական, ազգօգուտ արձագանգներ պիտի չունենան: Եւ, ուշ կամ կանուխ, անողոք հաշուետուութիւն պիտի պահանջուի ինչպէս բոլոր անհատներէն, նոյնպէս ալ բոլոր այն ազգերէն ու գանոնք ներկայացնող ղեկավարներէն որոնք իրենց իրական կարելիութիւններէն աւելի յանձնառութիւններ կը ստանձնեն՝ մեծապէս վտանգելով հերոսական ազատամարտիկներու արեամբ աւանդ տրուած հայրենի սուրբ հողը, հին ու հրաշալի ժողովուրդի մը գոյութիւնը:

ՔԱՐՏՈՒՂԱՐՈՒԹԻՒՆ՝ ՀԱՅ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ, ՓԱՐԻՉ